

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Které z následujících souvětí je zapsáno pravopisně správně?

- A) Příčinou vzniku nehod byly námrazy, které změnilly silnice v jedno velké kluziště.
- B) Desítky nehod včera **zavinily** telefonující řidiči, hmotné škody se vyšplhaly do závratných výšin.
- C) Včerejší nehody způsobily jen lehká zranění, zásah **záchrané** služby tedy většinou nebyl nutný.
- D) Hromadné nehody sice zkomplikovaly dopravu v hlavním městě, ale **objeti** na životech si nevyžádaly.

Zdůvodnění

- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu mužského životného v čísle množném (*řidiči*), v koncovce přičestí činného musí být *-i* (*zavinili*).
- Přídavné jméno *záchranný* je odvozeno od podstatného jména *záchrana* příponou *-ný*.
- Podstatné jméno *oběť* neobsahuje předponu *ob-*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 2

Cítil v ***** , že tentokrát konečně vyhraje lákavých ***** milionů korun.

(CZVV)

1 bod

2 Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechaná místa (*****) ve výchozím textu tak, aby byl jazykově správně?

- A) kostích – dvacetjedna
- B) kostích – dvacet jedna
- C) kostech – dvacetjedna
- D) kostech – dvacet jedna

Zdůvodnění

- Na první vynechané místo v textu patří podstatné jméno *kost* ve tvaru 6. pádu množného čísla, tedy *kostech*.
- Na druhé vynechané místo v textu patří číslovka 21. Vypisují-li se základní číslovky slovy, píše se každé slovo zvlášť, správný zápis je tedy *dvacet jedna*.

max. 3 body

3 Přiřadte k jednotlivým větám (3.1–3.4) možnost (A–F), která označuje větný člen zvýrazněný ve větě:

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 3.1 K babičce pojedeme **v létě**. _____
- 3.2 Na pobřeží stál hrad **z písku**. _____
- 3.3 Polárníci zemřeli **na podchlazení**. _____
- 3.4 Odmala jsem se zajímala **o historii**. _____

- A) předmět
- B) přívlastek shodný
- C) přívlastek neshodný
- D) příslovečné určení času
- E) příslovečné určení místa
- F) příslovečné určení příčiny

Zdůvodnění

3.1 – D)

větný člen *v létě*, který ve větě závisí na slovese *pojedeme*, vyjadřuje nějakou časovou okolnost (**kdy** pojedeme k babičce?) → příslovečné určení času

3.2 – C)

větný člen *z písku*, který ve větě závisí na podstatném jméně *hrad*, upřesňuje sdělení (**jaký** to byl hrad?) → přívlastek neshodný

3.3 – F)

větný člen *na podchlazení*, který ve větě závisí na slovese *zemřeli*, specifikuje příčinu smrti (**proč, z jaké příčiny** zemřeli?) → příslovečné určení příčiny

3.4 – A)

větný člen *o historii*, který ve větě závisí na slovese *zajímala se*, doplňuje sdělení (**o co** se zajímala?) → předmět

Žádnému z posuzovaných větných členů neodpovídá ani možnost B), ani možnost E).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 4–5

TEXT 1

Tak jako opice na holé a chlupaté
I lidé dělí se na chudé a bohaté
Jde o to jen vybrat si co kdo chce býti
Z života mít legraci či peníze míti

Váhat může pán který stojí před pistolí
Tážete-li se ho Peníze nebo život
Váhat může dáma dříve než si vyvolí
Pána pro peníze nebo pro celý život

Já však na tom váhání nic nevidím
Já se za život bez peněz nestydím
Krásný zůstane život i když teče do bot
Všechno za peníze koupím jenom ne život

(J. Voskovec – J. Werich, *Peníze nebo život*)

TEXT 2

Anafora je opakování stejného slova nebo slovního spojení na začátku bezprostředně po sobě jdoucích veršů.

(R. Kolár, *Teorie literatury, upraveno*)

max. 2 body

4 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), nebo ne (N):

	A	N
4.1 V první sloce se vyskytuje přirovnání.	☒	☐
4.2 V každé sloce se rýmuje první verš s druhým.	☐	☒
4.3 Celkem šest veršů končí tříslabičným slovem.	☒	☐
4.4 Celkem šest veršů začíná jednoslabičným slovem.	☐	☒

Zdůvodnění

- 4.1 – pravdivé tvrzení → v první sloce se vyskytuje přirovnání *Tak jako opice na holé a chlupaté / I lidé dělí se na chudé a bohaté*
- 4.2 – nepravdivé tvrzení → v druhé sloce se první verš nerýmuje s druhým veršem: *před pistolí × nebo život*
- 4.3 – pravdivé tvrzení → tříslabičným slovem končí celkem šest veršů: *Tak jako opice na holé a chlupaté; I lidé dělí se na chudé a bohaté; Váhat může pán který stojí před pistolí; Váhat může dáma dříve než si vyvolí; Já však na tom váhání nic nevidím; Já se za život bez peněz nestydím*
- 4.4 – nepravdivé tvrzení → pouze pět veršů začíná jednoslabičným slovem: *Tak jako opice na holé a chlupaté; I lidé dělí se na chudé a bohaté; Jde o to jen vybrat si co kdo chce být; Já však na tom váhání nic nevidím; Já se za život bez peněz nestydím*

1 bod

5 Vypište z TEXTU 1 dva verše, v nichž se vyskytuje anafora.

Při řešení úlohy vycházejte z definice uvedené v TEXTU 2.

Řešení

Já však na tom váhání nic nevidím / Já se za život bez peněz nestydím

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 6–8

Každou **poslední** srpnovou středu se ve španělském městě Buñol koná La Tomatina. Do města se sjedou lidé z **celého** světa a jako **zběsilí** po sobě hází rajčata.

Tato akce má jasně definovaná pravidla. Zbraněmi musí být jenom rajčata. Každé rajče musí být před hodem rozmáčkuto, aby nikdo nebyl zraněn. Organizátoři akce také doporučují, aby si všichni na sebe vzali staré oblečení (ideální je **spodní** prádlo nebo plavky). Rajčatové skvrny se totiž nikdy nevyperou.

Už krátce po obědě město vypadá, jako by se na něj vylilo milion flašek kečupu. Potoky rajčatové šťávy sahají až do výšky 30 cm. Po skončení bitvy musí přijet požární vozy, aby umyly vodou ulice a někdy i lidi.

I takhle musí vypadat radost ze života po španělsku.

(Guinnessovy světové rekordy 2005, upraveno)

6 Rozhodněte o každé z následujících dvojic slov, zda je lze v kontextu výchozího textu považovat za synonyma (A), nebo ne (N):

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

	A	N
6.1 poslední – zbývající	☐	☒
6.2 celého – úplného	☐	☒
6.3 zběsilí – šílení	☒	☐
6.4 spodní – dolní	☐	☒

Zdůvodnění

- 6.1 – nepravdivé tvrzení → slovo *poslední* je v textu užito ve významu *jsoucí na konci nějakého pořadí*; pokud bychom slovo *poslední* nahradili slovem *zbývající*, text by nedával smysl (*každou zbývající srpnovou středu*)
- 6.2 – nepravdivé tvrzení → slovo *celý* je v textu užito ve významu *takový, který zahrnuje všechny části světa*; pokud bychom slovo *celý* nahradili slovem *úplný*, text by nedával smysl (*sjedou se lidé z úplného světa*)
- 6.3 – pravdivé tvrzení → slovo *zběsilý* je v textu užito ve významu *jednající pod vlivem silného vzrušení, šílený*; pokud slovo *zběsilý* nahradíme slovem *šílený*, význam textu zůstane zachován (*jako šílení po sobě hází rajčata*)
- 6.4 – nepravdivé tvrzení → slovo *spodní* se v textu vyskytuje ve slovním spojení *spodní prádlo*, které má význam *části oblečení nošené přímo na těle*; pokud bychom slovo *spodní* nahradili slovem *dolní*, text by nedával smysl (*ideální je dolní prádlo*)

1 bod

7 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu má být sloveso *muset* místo nevhodně užitého slovesa *muset*?

(Uvedené možnosti je nutné posuzovat v kontextu výchozího textu.)

- A) zbraněmi musí být jenom rajčata
- B) takhle musí vypadat radost ze života
- C) rajče musí být před hodem rozmáčknuťo
- D) po skončení bitvy musí přijet požární vozy

Zdůvodnění

Výchozí text přináší informace o jedné akci konané ve Španělsku, dává čtenáři možnost zjistit, jakými způsoby se baví Španělé. Sloveso *muset* označuje nějakou nutnost či povinnost. V úsecích uvedených v možnostech A) a C) je toto sloveso užito v souvislosti s pravidly akce, v úseku uvedeném v možnosti D) je užito v souvislosti s nutností umýt po skončení akce místo „bojiště“, ve všech třech případech je tedy sloveso *muset* užito vhodně. Ve větě *I takhle musí vypadat radost ze života po španělsku* je však sloveso *muset* užito nevhodně, popisovaná akce rozhodně není povinným vyjádřením radosti ze života, spíše se zde naznačuje nějaká možnost, vhodnější je proto použít sloveso *mocet*: *I takhle může vypadat radost ze života po španělsku*.

8 Ve které z následujících možností je nahrazeno nespisovné slovo užitá ve výchozím textu slovem spisovným?

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu podtržena.)

- A) místo *už* má být *již*
- B) místo *bitvy* má být *boje*
- C) místo *flašek* má být *láhví*
- D) místo *jenom* má být *pouze*

Zdůvodnění

Slovo *flaška* náleží do obecné češtiny, a je tedy nespisovné. Všechna ostatní posuzovaná slova jsou spisovná.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 9–10

Měli byste chuť zajímavě strávit několik **výkendů**? Tak nám pomozte **zútulnit** magické prostředí starého zchátralého mlýna, jehož část předloni shořela.

Zbytky mlýna stále **působí** zvláštním kouzlem. Přestože v budově zmizely některé stropy, duchové se odsud nevytratili. Snad právě proto se zde často **točili** filmové pohádky. Čarodějnice tu kuly své pikle, děsiví čerti hráli s lidmi u rozviklaného **dřevěného** stolu mariáš a snažili se získat jejich podpisy na pekelný úpis. Kolem mlýnského kola spěchala pyšná princezna do Miroslavova království.

Pojďme společnými silami vytvořit z tohoto mimořádného místa odpočinkové centrum. Věříme, že se nám brzy podaří dospět k vysněnému **cíli**.

(CZVV)

max. 4 body

9 Najděte ve výchozím textu šest slov, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Doporučení: Netipujte! Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou.

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *víkend* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov, neobsahuje ani předponu *vý-*.
- Sloveso *zútulnit* je odvozené od přídavného jména *útulný*, obsahuje předponu *z-*.
- Sloveso *působit* je v textu užito v přítomném čase, v koncovce proto musí být *-í* (*působí*).
- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu ženského v čísle množném (*pohádky*), v koncovce přičestí činného musí být *-y* (*točily se*).
- Přídavné jméno *dřevěný* je odvozené od podstatného jména *dřevo* příponou *-ěný*.
- Podstatné jméno *cíl* se skloňuje podle vzoru *stroj* (*ke stroji – k cíli*).

10

10.1 Napište podstatné jméno, které je příbuzné se slovem *vysněný* a zároveň se skloňuje podle vzoru hrad.

10.2 Napište podstatné jméno, které je příbuzné se slovem *dospět* a zároveň se skloňuje podle vzoru kost.

Řešení

10.1 – sen

10.2 – dospělost

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 11–16

Řecko, rok 2011. Ve Středozezemním moři se potápí sedmnáctiletý student Boyan Slat. Potápění miluje, ale teď je vyděšený tím, ***** vidí kolem sebe. Více plastových sáčků než ryb.

Později se Slat začne zajímat o odpadkové skvrny. Mořské proudy způsobují, že se plastové smetí koncentruje na jednom místě, a tak se vytvoří odpadková skvrna. Menší kousky plastů si živočichové obvykle spletnou s kořistí a polykají je. Falešná potrava se hromadí v jejich trávicím ústrojí a oni poté umírají. Od malých rybek, které jsou potravou těch větších, pak plasty stoupají celým potravním řetězcem až k člověku.

Na povrchu plastových úlomků se navíc zachycují toxické chemikálie **znečišťující** oceány. Jejich koncentrace na kouscích plastu je až milionkrát vyšší než v okolní vodě. **Kvůli** plastovému znečištění oceánů zemřou **ročně** statisíce zvířat, zároveň je ohroženo přežití více než stovky druhů zvířat.

Úklid odpadkových skvrn je velmi složitý. Plovoucí plasty se totiž pohybují spolu s vlnami. Jedinou možností tak zatím bylo vzít lodě s vlečnými sítěmi a do nich odpadky lovit. Toto řešení je však neúnosně drahé a navíc znečišťuje moře lodním palivem. A hlavně: Úklid tímto způsobem by trval asi 79 tisíc let!

Boyan Slat se rozhodl, že z původce odpadkové skvrny – ●●●● – udělá spojení. Sestavil dvě plovoucí bariéry sbíhající se do věčka, v jejichž spoji je sběrná plošina. Pokud se věčko nastaví proti směru mořských proudů, budou do něj odpadky vplouvat a pak se zhromažďovat v okolí plošiny. Celý systém je navíc šetrný k životnímu prostředí, plošina si totiž vystačí s energií z mořských vln a slunce.

(ABC 15/2015, upraveno)

max. 2 body

11 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým ve výchozím textu (A), nebo ne (N):

	A	N
11.1 V centru odpadkové skvrny je milionkrát více toxických chemikálií než na jejích okrajích.	☐	☒
11.2 Vinou plastového znečištění oceánu vyhynulo již více než sto ohrožených druhů zvířat.	☐	☒
11.3 Pokud bychom odpadky v oceánu lovili pomocí lodí, úklid by trval téměř osmdesát generací.	☐	☒
11.4 Slatův systém úklidu odpadkových skvrn je ekologičtější než využívání lodí, které mají vlečné sítě.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené ve výchozím textu příslušnou barvou.

max. 3 body

12 Napište slovní druh slov zvýrazněných ve výchozím textu.

Odpovězte celými slovy, nepoužívejte číslice.

Řešení

je – zájmeno

znečišťující – přídavné jméno

kvůli – předložka

ročně – příslovce

1 bod

13 Který z následujících spojovacích výrazů patří na první vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) co
- B) že
- C) jak
- D) když

Zdůvodnění

Souvětí s vynechaným místem přináší informaci o pocitech vyvolaných zrakovým vjemem, následující větný celek (*Víc plastových sáčků než ryb.*) tento zrakový vjem upřesňuje. Sloveso *vidět* v daném kontextu vyžaduje doplnění: vidět koho, co. Nejvhodnějším spojovacím výrazem je tedy spojka *co*: *Potápění miluje, ale teď je vyděšený tím, co vidí kolem sebe. Víc plastových sáčků než ryb.*

Spojovací výrazy uvedené v možnostech B), C) a D) na vynechané místo prokazatelně nepatří: *Boyana Slata nevydělalo to, že vidí kolem sebe ani jak vidí kolem sebe ani když vidí kolem sebe.*

1 bod

14 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu je pravopisná chyba?

- A) ve Středozemním moři se potápí sedmnáctiletý student
- B) jedinou možností tak zatím bylo vzít lodě s vlečnými sítěmi
- C) budou do něj odpadky vplouvat a pak se **zhromažďovat** v okolí plošiny
- D) menší kousky plastů si živočichové obvykle spletou s kořistí a polykají je

Zdůvodnění

Slovo *shromažďovat* je příbuzné se slovem *hromada* a je odvozené předponou *s-* (význam *směrování dohromady*).

15 Která z následujících možností patří na druhé vynechané místo (●●●●) ve výchozím textu?

- A) tedy vlečných sítí
- B) tedy sběrných plošin
- C) tedy mořských proudů
- D) tedy toxických chemikálií

Zdůvodnění

Původcem odpadkové skvrny jsou mořské proudy, což dokládá následující úsek výchozího textu: *Mořské proudy způsobují, že se plastové smetí koncentruje na jednom místě, a tak se vytvoří odpadková skvrna. Správně je tedy možnost C): Boyan Slat se rozhodl, že z původce odpadkové skvrny – tedy mořských proudů – udělá spojení.*

16 Které z následujících tvrzení o posledním souvětí v druhém odstavci výchozího textu je pravdivé?

Posuzované souvětí: *Od malých rybek, které jsou potravou těch větších, pak plasty stoupají celým potravním řetězcem až k člověku.*

- A) Souvětí se skládá ze tří vět.
- B) V souvětí se vyskytuje několikanásobný podmět.
- C) V souvětí se vyskytuje několikanásobný přívlastek.
- D) Jedna věta v souvětí obsahuje přísudek jmenný se sponou.

Zdůvodnění

- Souvětí obsahuje dvě slovesa v určitém tvaru (*jsou, stoupají*), skládá se tedy ze dvou vět: do věty hlavní (*Od malých rybek pak plasty stoupají celým potravním řetězcem až k člověku.*) je vložena věta vedlejší (*které jsou potravou těch větších*).
- Ve větě hlavní je podmětem slovo *plasty*, ve větě vedlejší je podmětem slovo *které* (zastupuje podstatné jméno *rybky* z první části věty hlavní).
- V souvětí se vyskytuje přívlastek postupně rozvíjející (*celým potravním*), nikoli několikanásobný.
- Věta vedlejší obsahuje přísudek jmenný se sponou: *jsou potravou*.

17 Na každé vynechané místo (*****) v příslovích doplňte příslušné slovo:

- 17.1 Nový spolužák se začal vytahovat, že je naprosto skvělý matematik. Zdůrazňoval, že my ostatní mu nesaháme ani po kotníky. Pak ale přišel první test a z celé třídy dostal pětku jen on. Platí pro něj: Pýcha předchází *****.
- 17.2 Na začátku školního roku jsem doma řekl, že jsem si jistý, že tentokrát budu mít na vysvědčení samé jedničky. Maminka mi na to řekla: Neříkej hop, dokud *****.

Řešení

17.1 – pád

17.2 – nepřeskočíš (jsi nepřeskočil)

18 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly:

A) Velice se zaradovala, protože v ní objevila ztracenou čajovou krabici. Začala se divit, kde se vzal v Terčině skříňce zapomenutý čaj.

B) Maminka se jich hrozně lekla a vykřikla. Okamžitě přiběhl tatínek, aby zjistil, co se děje. Potom si zavolali Terku.

C) Terka však stále trvala na svém: „Oni chtějí do Francie!“ Maminka ale řekla rázně: „Do Francie ne, tam by je mohli sníst, musíme je vypustit ještě v Itálii!“

D) Ptali se jí, proč s sebou veze hlemýžďe. „Protože se sami nikam nedoplazí, tak jsem je vzala na výlet.“ Maminka řekla, že to by nešlo, protože hlemýžďi by to trápení v plechové krabici nemuseli přežít. Zítra budou ve Francii a co tam s krabicí plnou hlemýžďů?

E) Maminka připravovala večeři. Sáhla do bedny s bramborami, aby odtud nějaké vybrala, a náhodou narazila i na Terčinu skříňku.

F) Potom ovšem krabici s čajem otevřela a zjistila, že místo čaje s nimi jede pět hlemýžďů.

(E. Papoušková, Cestování s Velrybou, upraveno)

18.1 _____

18.2 _____

18.3 _____

18.4 _____

18.5 _____

18.6 _____

Řešení

18.1 – E)

18.2 – A)

18.3 – F)

18.4 – B)

18.5 – D)

18.6 – C)

E) Maminka připravovala večeři. Sáhla do bedny s bramborami, aby odtud nějaké vybrala, a náhodou narazila i na Terčinu skříňku. **A)** Velice se zaradovala, protože v ní objevila ztracenou čajovou krabici. Začala se divit, kde se vzal v Terčině skříňce zapomenutý čaj.

F) Potom ovšem krabici s čajem otevřela a zjistila, že místo čaje s nimi jede pět hlemýžďů.

B) Maminka se jich hrozně lekla a vykřikla. Okamžitě přiběhl tatínek, aby zjistil, co se děje. Potom si zavolali Terku. **D)** Ptali se jí, proč s sebou veze hlemýžďe. „Protože se sami nikam nedoplazí, tak jsem je vzala na výlet.“ Maminka řekla, že to by nešlo, protože hlemýžďi by to trápení v plechové krabici nemuseli přežít. Zítra budou ve Francii a co tam s krabicí plnou hlemýžďů?

C) Terka však stále trvala na svém: „Oni chtějí do Francie!“ Maminka ale řekla rázně: „Do Francie ne, tam by je mohli sníst, musíme je vypustit ještě v Itálii!“

max. 2 body

19 Přiradte k jednotlivým definicím (19.1–19.3) větu (A–E), v níž se příslušné podstatné jméno vyskytuje:

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

19.1 Podstatná jména látková označují tvarem čísla jednotného látku, která se jeví jako celistvý, nerozčleněný celek (např. *železo*). _____

19.2 Podstatná jména pomnožná mají pouze tvary množného čísla a označují jimi jak jednu věc, tak i více věcí (např. *jedny* nebo *dvoje housle*). _____

19.3 Podstatná jména hromadná mají pouze tvary jednotného čísla a označují jimi rostlinné porosty či lidské a zvířecí kolektivy (např. *žactvo*). _____

(CZV)

- A) Na podzim chodíme do lesa sbírat houby.
- B) Cesta k zámku byla lemována hustým křovím.
- C) Tento brouk patří mezi obávané hmyzí škůdce.
- D) Do mísy nakonec přisypeme polohrubou mouku.
- E) Předevčírem se ulomila umělohmotná klika od vrat.

Řešení

19.1 – D)

Ve větě se vyskytuje podstatné jméno látkové *mouka*.

19.2 – E)

Ve větě se vyskytuje podstatné jméno pomnožné *vrata*.

19.3 – B)

Ve větě se vyskytuje podstatné jméno hromadné *křoví*.

Žádné definované podstatné jméno se nevyskytuje ani ve větě uvedené v možnosti A), ani ve větě uvedené v možnosti C).

max. 2 body

20 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je zapsána bez pravopisné chyby (A), nebo ne (N):

	A	N
20.1 Bystřina ztékala z vysokých pískovcových skal až do vesnic poblíž pohraničí.	☐	☒
20.2 Prudká letní výheň donutila čtyřnohé obyvatele údoly schovat se do chladnějšího lesa.	☐	☒
20.3 Na rozlehlé lesní mýtině se vystrašená zvěř stala snadným terčem nenasytých pytláků.	☒	☐
20.4 Pod blyštící se hladinou zdánlivě poklidného jezírka se tvořily nevyzpytatelné vodní výry .	☐	☒

Zdůvodnění

- Sloveso *stékat* je příbuzné se slovem *téct* a je odvozené předponou *s-* (význam *směřování dolů*).
- Podstatné jméno *údolí* se skloňuje podle vzoru *stavení* (*stavení – údolí*).
- Podstatné jméno *vír*, které má význam *točivý pohyb*, není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov, neobsahuje ani předponu *vý-*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 21–26

Ono dubnové pondělí městečko Meung připomínalo posádkové město při poplachu. Děcka **povykovala** v uličkách a občané s halapartnami spěchali k hospodě U Svobodného mlynáře.

Toho dne byl příčinou rámusu mladík, který svým poněkud ošuntělým oblečením připomínal statkářského synka z venkova. Kůň, na kterém mladík seděl, vzbuzoval posměch oranžovou srstí a nepravidelným krokem herky. Mladík se jmenoval d'Artagnan.

Před vraty hospody sestoupil z koně. U pootevřeného okna stál šlechtic a s někým hovořil. D'Artagnan špicoval uši. Hovoří snad o něm? Ano. Jeho kůň má prý krátké nohy a břicho má vypouklé jako zelnou bečku.

„Hej, pane!“ vykřikl d'Artagnan. „Řekněte, čemu se smějete.“

Šlechtic (1) pohlédl na vesnického dacana spatra a procedil mezi zuby: „Nemluvím s vámi, pane!“

„Zato já s vámi ano!“

Šlechtic (2) měl ale pro strach uděláno. „Vyhrazuji si právo smát se, kdy a komu chci!“

„A já zase nestrpím, aby se kdokoliv smál, když **se to nelíbí** mně!“

„To vám chválím,“ obrátil se šlechtic k d'Artagnanovi zády a chystal se vejít do hostince, jenže (3) mladíkova prudká povaha nedovolila drzounovi odejít bez trestu.

Zvolal proto na šlechtice: „**Otočte se**, pane posměváčku, (4) nedovolil bych si vás napadnout zezadu.“

V tu chvíli se na d'Artagnana vrhla chasa s lopatami a hráběmi.

„Naložte mu, dokud sám neřekne dost.“ Po těchto slovech zmizel šlechtic v hostinci.

(A. Dumas, *Tři mušketýři*, upraveno)

max. 3 body

21 Určete osobu, číslo a způsob u sloves vyznačených ve výchozím textu tučně.

Odpovězte celými slovy, nepoužívejte zkratky.

Řešení

povykovala

osoba: 3.

číslo: **množné**

způsob: **oznamovací**

nelíbí se

osoba: 3.

číslo: **jednotné**

způsob: **oznamovací**

otočte se

osoba: 2.

číslo: **množné**

způsob: **rozkazovací**

22 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

(Posuzované úseky jsou ve výchozím textu podtrženy a očíslovány.)

	A	N
22.1 První podtržený úsek poukazuje na šlechticovu povýšenost.	☒	☐
22.2 Druhý podtržený úsek poukazuje na šlechticovu nebojácnost.	☒	☐
22.3 Třetí podtržený úsek poukazuje na d'Artagnanovu vznětlivost.	☒	☐
22.4 Čtvrtý podtržený úsek poukazuje na d'Artagnanovu nečestnost.	☐	☒

Zdůvodnění

- 22.1 – pravdivé tvrzení → posuzovaný úsek *pohlédl na vesnického dacana spatra*, který se vztahuje k postavě šlechtice, má význam *hleděl na něj přezíravě, pohrdavě, povýšeně*
- 22.2 – pravdivé tvrzení → posuzovaný úsek *měl ale pro strach uděláno*, který se vztahuje k postavě šlechtice, má význam *nebál se*
- 22.3 – pravdivé tvrzení → posuzovaný úsek *mladíkova prudká povaha*, který se vztahuje k postavě d'Artagnana, má význam *výbušná, vznětlivá povaha*
- 22.4 – nepravdivé tvrzení → posuzovaný úsek *nedovolil bych si vás napadnout zezadu*, který se vztahuje k postavě d'Artagnana, má význam *nedovolil bych si vás nečekaně, zákeřně napadnout*

1 bod**23 Která z následujících možností vystihuje význam slovního spojení *špicovat uši*?**

(Posuzované slovní spojení se nachází ve třetím odstavci výchozího textu.)

- A) roztržitě poslouchat
- B) pozorně poslouchat
- C) bezděčně poslouchat
- D) nenápadně poslouchat

ZdůvodněníSlovní spojení *špicovat uši* má význam *zbystřovat pozornost, pozorně naslouchat*.**1 bod****24 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?**

- A) Šlechtic promlouvá výhradně k d'Artagnanovi.
- B) **Příjezd d'Artagnana způsobil v městečku rozruch.**
- C) D'Artagnanův otec byl chudý majitel venkovského statku.
- D) Tajný rozhovor dvou šlechticů se týkal d'Artagnanova koně.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti B) dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny barevně. Tvrzení uvedená v možnostech A), C) a D) z textu prokazatelně nevyplývají.

25 Ve které z následujících dvojic slov **není** stejný významový vztah jako ve dvojici slov *kůň – herka*?

- A) zub – špičák
- B) hlava – palice
- C) ruka – pazoura
- D) břicho – panděro

Zdůvodnění

Mezi slovy *kůň* a *herka* je významový vztah souřadnosti: první slovo je neutrální, druhé slovo je citově zabarvené, konkrétně hanlivé. Stejný vztah je mezi dvojicemi slov *hlava – palice*, *ruka – pazoura*, *břicho – panděro*.

Ve dvojici slov *zub – špičák* je významový vztah nadřazenosti: *špičák* je jeden ze zubů, slovo *špičák* je tedy podřazené slovu *zub*. Obě slova jsou navíc neutrální.

max. 2 body

26 Vypište z druhého odstavce výchozího textu všechna podstatná jména rodu mužského neživotného, která jsou v textu užitá v 2. pádu.

Řešení

dne, rámusu, venkova

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 27

Petr začal soukrom* podnikat a velmi rychle zbohatl. Přesto se nikdy nezapom*l chovat skrom*.

(CZVV)

1 bod

27 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit ě/ně tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou ě/ně uvedena v odpovídajícím pořadí?

- A) ě – ě – ně
- B) ně – ě – ě
- C) ně – ně – ě
- D) ě – ně – ně

Zdůvodnění

- Příslovce *soukromě* je příbuzné s podstatným jménem *soukromí*.
- Slovo *nezapomněl* je tvarem slovesa *nezapomenout*, které je příbuzné se slovem *pomnit* (starší sloveso s významem *pamatovat si*).
- Příslovce *skromně* je příbuzné s přídavným jménem *skromný*.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 28–29

TEXT 1

Prodám sochu mistra Yody v životní velikosti. Měří 89 cm (s mečem je výška 135 cm). Její hmotnost je 25 kg. Má úžasné detaily, zejména obličej je dokonale propracovaný. Zvukové efekty světelného meče vás okouzlí. Socha je unikátní, vyrobeno bylo jen několik stovek kusů. Úžasná příležitost pro každého fanouška Star Wars. V případě zájmu mě kontaktujte prostřednictvím e-mailu.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

TEXT 2

Základem **věty** je sloveso v určitém tvaru (např. *Rychle nastupujte! To je ale ostuda.*). **Větný ekvivalent** neobsahuje sloveso v určitém tvaru, ale infinitiv nebo jiné slovní druhy (např. *Rychle nastupovat! Ta ostuda.*).

(CZVV)

1 bod

28 Najděte v TEXTU 1 větný ekvivalent a napište dvě jeho počáteční slova.

Při řešení úlohy vycházejte z definice uvedené v TEXTU 2.

Řešení

úžasná příležitost

1 bod

29 TEXT 1 je doslovný přepis celého inzerátu otištěného v novinách, chybí v něm však některé údaje. Která z následujících možností uvádí dva nejpodstatnější?

- A) kontakt na prodávajícího a důvod prodeje předmětu
- B) cena prodávajícího předmětu a kontakt na prodávajícího
- C) rok výroby prodávajícího předmětu a důvod prodeje předmětu
- D) cena prodávajícího předmětu a rok výroby prodávajícího předmětu

Zdůvodnění

Inzerát je krátké placené oznámení v hromadných sdělovacích prostředcích, jehož prostřednictvím se něco prodává či kupuje. Aby mohl být obchod uskutečněn, musí být součástí inzerátu kontakt na prodávajícího. Dalším podstatným údajem, který by v inzerátu neměl chybět, je alespoň orientační cena prodávajícího předmětu.

1 bod

30 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) K bratrovi se psi vždy chovali s respektem.
- B) Na bratrovy psy neustále doráží sousedova kočka.
- C) K svátku koupím svému bratrovy konzervy pro psy.
- D) Na příští výstavě určitě vyhrájí první cenu bratrovi psi.

Zdůvodnění

Slovo *bratrovi* je ve větě uvedené v možnosti C) podstatným jménem, které se skloňuje podle vzoru *pán*, ve 3. pádě čísla jednotného má koncovku *-ovi* (*pánovi* – *bratrovi*).

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.